

Loppuraportti

Kuva: Tanja Tauria

TAUSTATIETOA

Projektin kohderyhmä

Aikuisille vaikeavammaisille henkilöille, heidän perheilleen ja lähi-ihmisille sekä ammattilaisille.

Vaikeavammaisella henkilöllä tarkoitamme ihmistä, jonka liikkumista vamma vaikeuttaa huomattavasti. Tällöin hän tarvitsee toisen ihmisen apua ja toimintavälineen voidakseen osallistua.

Aikuis-Malike-projektin päätavoite:

Aikuis-Malike-projektin tavoitteena on ollut etsiä keinoja ja edistää vaikeavammaisen henkilön osallistumisen mahdollisuuksia.

Aikuis-Malike-projektin (2007-2011) lähtökohdat:

Aikuisten vaikeavammaisten henkilöiden oikeus monipuoliseen ja aktiiviseen elämään.

Vaikeavammaisen henkilö voi tehdä itselleen merkityksellisiä asioita koko elämänsä ajan ja hänellä on oikeus yhteiseen ja merkitykselliseen tekemiseen, liikkumiseen sekä osallistumiseen.

Projekti alkoi päämäärästä kehittää uusia ratkaisuja vaikeavammaisten aikuisten osallistumiseen ja liikkumiseen koti- ja asuinympäristössä.

Kuva: Janne Ruotsalainen

Aikuis-Malike-projektin tehtävät:

Osallistumisen mahdollisuuksia koti- ja asuinympäristössä: keinoja, ideoita, välineitä ja tapahtumia.

Toimintaa ja toiminnallista vertaistukea (Kokeilukurssit ja tapahtumat).

Verkostokoulutusta (*Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutusmallin* mukaisesti).

Aikuisille soveltuvat toimintavälineet (vuokraamot, ratkaisut, ideat, kehittäminen, hankinta).

Tiedon levittäminen.

Julkaisujen ja materiaalin tuottaminen.

Yhteistyö monien järjestöjen ja projektien kanssa yli diagnoosirajojen.

Aikuis-Malike-projektin toiminnan merkitys ja vaikutus:

Projektissa luodun verkostokoulutusmallin avulla on levitetty tietoa ja taitoa vaikeavammaisten aikuisten osallistumisen mahdollisuuksista ja osallistumista edistävästä toimintavälineistä sekä aktiivisesta arjesta lähi-ihmisille ja ammattilaisille.

Osallistumista edistävät toimintavälineet mahdollistavat monenlaisen yhteiskuntaan osallistumisen ja niillä voi olla suuri merkitys aikuisen vaikeavammaisen henkilön koko elämään.

Toimintavälineiden avulla mahdollistuu pääsy ja osallisuus erilaisiin elämäksellisiin tilanteisiin ja niiden kautta avautuu monia vuorovaikutuksellisia kokemuksia.

Kokeilukurssit ja erilaiset tapahtumat mahdollistavat toiminnallisen vertaistuen.

Tieto ja taito osallistumisen mahdollisuuksista ja osallistumisen mahdollistavista toimintavälineistä edistää ihmisten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

HANKKEEN OSATAVOITTEET

TULOKSET JA HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN JUURUTTAMINEN

1. Verkostomallin luominen

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksen malli on luotu.

Toimintavälinekoulutuksen myötä alueille on syntynyt toimijaverkostoja (mm. Turun seutu, Imatra, Espoo, Pori, Rovaniemi, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Kainuu ja Päijät-Häme).

Yhteistyöverkostot järjestävät toimintaa itsenäisesti ja heidän tietonsa ja taitonsa järjestää toimintaa aikuisille vaikeavammaisille henkilöille on kasvanut.

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksen malli on juurtunut osaksi Malikkeen toimintaa.

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutus nimi on rekisteröity.

Toimintavälinekoulutus sisältyy Satakunnan Ammattikorkeakoulun (SAMK) fysioterapian koulutusohjelmaan.

Toimintavälinekoulutusmalli on valittu esitettäväksi Sosiaalialan asiantuntijuspäivillä maaliskuussa 2012.

2. Toimintavälineet

Aikuisille vaikeavammaisille henkilöille soveltuvien toimintavälineiden löytäminen ja niiden testaaminen.

Aikuis-Malike-projekti käynnistyi 1.5.2007. Jo 2008 toimintavälineiden vuokrauksien määrä Malike-vuokraamoista oli yli kaksinkertaistunut.

Malike-vuokraamossa on aikuisille vaikeavammaisille soveltuvia toimintavälineitä.

Aikuis-Malike-projekti käynnisti kortti- ja kalenterikampanjat, joilla on edistetty toimintavälineiden hankkimista alueille tai henkilökohtaiseen käyttöön.

Opas aikuisille vaikeavammaisille soveltuvista toimintavälineistä lisää tietoa aiheesta.

HANKKEEN OSATAVOITTEET

TULOKSET JA HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN JUURUTTAMINEN

3. Tiedon levittäminen lähi-ihmisille ja työntekijöille

Vaikeavammaisten henkilöiden osallistumisen mahdollisuuksien lisääntyminen Aikuis-Malikkaan toiminnan kautta.

Kokeilukurssit tapahtumat ja koulutuspäivät eri toimijoiden kanssa (117 kpl).

Toimintaan on osallistunut 7889 henkilöä, joista vaikeavammaisia henkilöitä on ollut 1466 henkilöä.

Yhteistyö tapahtumajärjestäjien kanssa saavutettavuuden ja esteettömyyden lisäämiseksi (mukana seitsemässä valtakunnallisessa tapahtumassa).

4. Hyvät käytännöt

Kahden dvd:n tuottaminen ja julkaiseminen.

Dvd:t esittelevät projektin aikana esiin tulleiden vaikeavammaisten aikuisten aktiivisen arjen ja osallistumisen mahdollisuuksia sekä osallistumista edistäviä toimintavälineitä ja toimintavälineiden käyttöä esteellisissäkin ympäristöissä.

Osallistujat arvioivat projektin myötä osallistumisen mahdollisuuksien lisääntymistä ja osallistumisen mahdollisuuksien keinoja sekä verkostokoulutusta.

Raporttisarja vaikeavammaisten henkilöiden, lähi-ihmisten, työntekijöiden ja opiskelijoiden kokemuksista.

Sosiaalisen tilinpidon tekeminen.

Sosiaalisessa tilinpäätöksessä tuodaan näkyväksi se, miten aikuisten vaikeavammaisten henkilöiden osallistumisen mahdollisuudet ja osallistuminen ovat lisääntyneet Aikuis-Malikkaan toiminnan ansiosta.

Tiedon levittäminen.

Artikkelit (noin 140 kpl) valtakunnallisissa ja paikallisissa sanoma- tai aikakauslehdissä ja verkkolehdissä. Tietoa on levitetty myös Malikkaan Liikkeelle-lehdessä, sähköisessä verkostopostissa ja kotisivuilla.

Varainhankintakampanjat.

Kalenteri- ja korttikampanjat ovat juurtuneet Malikkaan toimintaan.

Varainhankintakampanjoiden avulla on hankittu 75 toimintavälinettä yhteisön tai henkilökohtaiseen käyttöön eri puolelle Suomea.

HANKKEEN OSATAVOITTEET

TULOKSET JA HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN JUURUTTAMINEN

5. Oppilaitosyhteistyö

Kolme opinnäytetyötä.

Helposti sovellettavat pelit - ohjeiden työstäminen yhteistyöverkoston kanssa.

Opiskelijoiden suorittama toiminnan suunnittelu ja avustavat tehtävät kokeilu- ja kurssitoiminnassa sekä tapahtumissa.

Mukana oppilaitoksien koulutusohjelmien sisällöissä (toimintavälinekoulutukset, esittelyt, tapahtumat).

6. Verkostomainen työskentely

Projektilla on ollut vuosien aikana yli 200 ensisijaista yhteistyötahoa eri puolilla Suomea.

Keskeisimmät yhteistyökumppanit:

- päivätoimintakeskukset
- asumisyksiköt
- kuntayhtymät
- eri järjestöt
- muut hankkeet
- valtakunnalliset tapahtumajärjestäjät
- valtakunnalliset palvelualan toimijat
- apuvälinealan yritykset
- oppilaitokset.

Projektin tärkeimmät tuotokset:

Raporttisarja

- Ulos talosta, pois pihasta -raportti.
- Uudestaan -raportti.
- Oon oppinu niin paljon -raportti.

Dvd:t

- Tahdon sinne minne sinäkin -tallenne.
- Läpi ennakkoluulojen -tallenne.

Sosiaalinen tilinpäätös

- Projektin arviointiraportti sosiaalisen tilinpidon menetelmää hyödyntäen.

Opas vaikeavammaisille aikuisille soveltuvista toimintavälineistä.

Ohjeet helposti sovellettavien pelien pelaamiseen sekä tee se itse-ohjeet niiden tekemiseen on julkaistu tulostettavassa muodossa kotisivuilla.

Ohjeet on tehty yhteistyössä Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n ja Soveltavan liikunnan apuvälinetoiminta SOLIA:n kanssa.

Projektin tavoitteet ja keinot tavoitteiden saavuttamiseen

Projektin tavoitteet jakautuivat neljään osatavoitteeseen. Ensimmäinen osatavoite oli verkostomallin luominen vaikeavammaisten aikuisten toimintaan. Toisena osatavoitteena oli aikuisille vaikeavammaisille sopivien toimintavälineiden saaminen osaksi Malikevuokraamo ja vuokraamotoimintaa. Kolmantena osatavoitteena oli tiedon ja taidon levittäminen toimintavälineistä ja niiden käytöstä lähi-ihmisille ja työntekijöille. Viimeisenä kokoavana tavoitteena oli tuottaa ja koota materiaalia projektin hyvistä käytännöistä.

Keinoina tavoitteiden saavuttamiseen olivat kohderyhmälle, lähi-ihmisille, työntekijöille, alan ammattilaisille ja verkostoille tarkoitettut *Ulos talosta, pois pihasta* -toimintavälinekoulutukset. Muita keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi olivat sopivien toimintavälineiden etsiminen ja erilaisten ratkaisujen testaaminen, kokeilukurssit, tapahtumat ja koulutuspäivät eri toimijoiden kanssa ja yhteistyö tapahtumajärjestäjien kanssa. Hyvien käytäntöjen esiin tuomiseksi keinona oli toimintaan osallistuneiden arviointi osallistumisen mahdollisuuksien lisääntymisestä sekä osallistumisen mahdollisuuksien keinojen ja koulutusten arviointi.

Kuva: Janne Ruotsalainen

Alueelliset verkostot

Aikuis-Malike-projektin ensimmäisenä osatavoitteena oli verkostomallin luominen vaikeavammaisten aikuisten toimintaan. Välineitä tavoitteiden saavuttamiseen olivat koulutuskokeilut ja projektissa luotu *Ulos talosta, pois pihasta* -toimintavälinekoulutus verkostojen luomiseen sekä tiedon ja taidon levittämiseen.

Toimintavälinekoulutus on suunnattu vaikeavammaisten henkilöiden lähi-ihmisille, työntekijöille ja ammattilaisille. Koulutuksen tavoitteena on edistää vaikeavammaisten henkilöiden arkista liikkumista ja osallistumisen mahdollisuuksia koti- ja asuinympäristöissä. Koulutuksissa vaikeavammaiset henkilöt toimivat kouluttajina koulutuskokonaisuuden toisena päivänä. Projektissa luotu malli on juurtunut osaksi Malikkeen toimintaa. Projektin toiminnan myötä on syntynyt alueellisia verkostoja, jotka toiminnallaan lisäävät aikuisten vaikeavammaisten henkilöiden osallistumisen mahdollisuuksia ja jotka tiedottavat aiheesta.

Koulutusmalli sisältää sekä valtakunnalliset että alueelliset koulutukset. Alueellisia koulutuksia on järjestetty projektin aikana laajalti ja verkostoitumisen prosessi on käynnissä eri alueilla. Koulutusten avulla on saatu alueellisia osaajia, jotka muodostavat toimijaverkostoja. Valtakunnallisille ja alueellisille verkostoille on järjestetty neljä verkostoseminaaria verkostojen ylläpitämiseksi. Näissä tilaisuuksissa on kartoitettu verkostojen tarpeita ja toiveita verkostojen tulevaisuuden toiminnan tukemiseksi.

Projekti on tehnyt oppilaitosyhteistyötä *Ulos talosta, pois pihasta* -toimintavälinekoulutuksen myötä tiedon ja taidon levittämiseksi aikuisten vaikeavammaisten osallistumisen mahdollisuuksien edistämiseksi ja lisäämiseksi tuleville ammattilaisille. Toimintavälinekoulutusta on hyödynnetty sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitosten opetus- ja koulutusohjelmissa. Lisäksi koulutuksien innostama on valmistunut kolme opinnäytetyötä.

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutus on rekisteröity, ja koulutusmalli on päässyt jatkoesittelyyn sosiaalialan asiantuntijuspäivien Hyvä käytäntö -kilpailussa.

Kuva: Laura Vesa

Aikuisille vaikeavammaisille henkilöille soveltuvat toimintavälineet

Projektin toiminnan yhteydessä on etsitty ja testattu vaikeavammaisille aikuisille soveltuvia toimintavälineitä ja ratkaisuja. Tietoa ja taitoa toimintavälineistä ja niiden käytöstä lähi-ihmisille ja työntekijöille on levitetty sekä kokeilukursseilla että *Ulos talosta, pois pihasta*-toimintavälinekoulutuksissa. Projekti julkaisi tiedon ja taidon levittämiseksi oppaan aikuisille vaikeavammaisille henkilöille soveltuvista toimintavälineistä.

Aikuisten toimintavälineet ovat projektin myötä tulleet osaksi Malike-vuokraamo. Projektin toisena toimintavuonna 2008 toimintavälineiden vuokrauksien määrä oli yli kaksinkertaistunut. Edelleen haasteena on löytää toimivia ratkaisuja suurikokoisille vaikeavammaisille henkilöille tai henkilöille, jotka eivät voi istua.

Tiedon välittäminen lähi-ihmisille ja työntekijöille

Projektin järjestämissä ja yhteistyöverkoston kanssa toteutetuissa kokeilupäivissä, tapahtumissa ja kursseilla on testattu erilaisia ratkaisuja, kuten esimerkiksi toimintavälineitä vaativissa maastoissa liikkumiseen. Kokeilutoiminnan kautta on mahdollistettu uusien kokemusten ja osallistumisen mahdollisuuksien tarjoaminen aikuisille vaikeavammaisille henkilöille.

Verkostomaisen toiminnan tavoitteena on ollut levittää rohkeaa tekemisen asennetta aikuisille vaikeavammaisille henkilöille, heidän lähi-ihmisille ja muulle yhteiskuntaan. Tavoitteena on ollut saada **Aikuis-Malike**-projektin ideat, vinkit ja taito yhteistyöverkoston käyttöön, jotta ne voisivat jatkossa järjestää toimintaa itsenäisesti.

Tapahtumajärjestäjille on tarjottu tietoa, tukea ja ideoita esteettömyyden ja saavutettavuuden lisäämiseksi. Tavoitteena on ollut siirtää projektin asiantuntemusta alueellisille toimijoille ja palvelualan yrittäjille. Tapahtumaan osallistujalle on tarjottu toimintavälineitä käyttöön ja näin mahdollistettu osallistuminen.

Projektin aikana on oltu mukana yhteensä seitsemässä valtakunnallisessa tapahtumassa. Tavoitteena on ollut kaikille avoimien valtakunnallisten tapahtumien vakiinnuttaminen. Tämän tavoitteen osalta toivotaan esimerkkien innoittavan myös muita tapahtumajärjestäjiä tavoittelemaan saavutettavuutta omassa tapahtumassaan.

Kuva: Topi Ylä-Mononen

Hyvät käytännöt; levittäminen ja juurruttaminen

Projektin neljäs tavoite oli hyvien käytäntöjen levittäminen. Keinona tämän tavoitteen saavuttamiseen oli hyviin käytäntöihin liittyvien materiaalien kokoaminen ja tuottaminen. Näin on levitetty tietoa siitä, kuinka vaikeavammaisten aikuisten osallistumista ja valinnan vapautta pystytään edistämään asuin- ja kotiympäristössä.

Projektin aikana on julkaistu kaksi dvd:tä. Dvd:t esittelevät projektin aikana esiin nousseita vaikeavammaisten aikuisten aktiivisen arjen ja osallistumisen mahdollisuuksia, osallistumista edistäviä toimintavälineitä sekä ympäristöjä. Dvd:t tuovat näkyväksi aikuisten vaikeavammaisten osallistumisen mahdollisuudet erilaisissa ympäristöissä ja toiminnoissa kuten esimerkiksi vesillä, laskettelussa, pilkkimässä, sieniretkellä, majakkaretkellä ja luontokuvauskursseilla. Kunkin toiminnan yhteydessä ovat käytännönläheisesti esillä aikuisille soveltuvat toimintavälineet. Dvd:t on kuvattu projektin kokeilukurssien aikana ja niissä päähenkilöinä toimivat aikuiset vaikeavammaiset henkilöt.

Kuva: Janne Ruotsalainen

Kuva: Tarja Tauria

Projektin toimintaan osallistuneet henkilöt ovat arvioineet projektin työtä, osallistumisen mahdollisuuksien lisääntymistä sekä osallistumisen mahdollisuuksien keinoja ja koulutusta raporttisarjassa.

Ulos talosta, pois pihasta -raportti on ulkopuolisen havainnoitsijan tekemä kooste osallistujien ja toimintavälineiden käyttäjien kokemuksista *Ulos talosta, pois pihasta* -toimintavälinekoulutuksesta. Raportissa tarkastellaan **Aikuis-Malikkeen** toimintavälinekoulutukseen huhtikuussa 2008 osallistuneiden henkilöiden arviota koulutuksesta. Raportissa tarkastellaan toimintavälinekoulutuksen merkitystä sekä varsinaisen koulutuksen että toimintavälineiden kautta.

Uudestaan -raportti on raportti käyttäjien kokemuksista, siitä, mitä toimintavälineet antavat ja mahdollistavat käyttäjille heidän itsensä mielestä. Raporttiin koostetut havainnot ja haastattelut on tehty kahdella **Aikuis-Malikkeen** kokeilukurssilla; *Erämaan kutsu* -kurssi Lieksassa ja *Luontoon liikkumaan* -kurssi Repovedellä.

Oon oppinu niin paljon -raportti on selvitys siitä, miten Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK) opiskelijat kokivat toimintavälinekoulutuksen ja millaiseksi he näkivät sen merkityksen tulevan ammattinsa näkökulmasta.

Projektin vuosien ajalta, 2007-2011, on viidessä Malikkeen *Liikkeelle*-lehdessä ollut tietoa projektin toiminnasta ja vinkkejä aikuisten vaikeavammaisten osallistumisen mahdollisuuksiin sekä tietoa projektin toiminnan kautta esiin tulleista hyvistä käytännöistä. Lehti tavoittaa vuosittain tuhansia lukijoita sekä aikuisia vaikeavammaisia henkilöitä, heidän lähi-ihmisiä, työntekijöitä, alan ammattilaisia, opiskelijoita, apuvälinealan yrittäjiä, palvelualan yrittäjiä, tapahtumajärjestäjiä ja muita asiasta kiinnostuneita.

Aikuis-Malike on tiedottanut uutiskirjelmäisesti ajankohtaisista ja tulevista tapahtumistaan 5-6 kertaa vuodessa sähköisen verkostopostin kautta. Tämän tiedottamisen kanavan kautta on pyritty varmistamaan, että tieto tulevista tapahtumista ja toiminnasta tai muista ajankohtaisista asioista on helposti saatavilla.

Projektin kotisivuilla on tiedotettu ajankohtaisista asioista ja tulevista alueellisista ja valtakunnallisista tapahtumista ja toiminnoista. Kotisivuilla kerrottiin toimintaan osallistuneiden kokemuksista ja elämyksistä eri toimintaympäristöissä, kotona ja kaupungilla ja tapahtumissa. Lisäksi kotisivuilla kerrottiin projektin aikana toteutetuista koulutuksista ja niiden merkityksestä aikuisten vaikeavammaisten osallistumisen mahdollisuuksien edistämiseksi ja lisäämiseksi.

Projektin toimintavuosien aikana julkaistiin artikkeleita sekä paikallisissa että valtakunnallisissa sanoma- ja aikakauslehdissä ja verkkolehdissä. Projektin asioista julkaistujen artikkelien määrän arvioitiin nousevan vuoden 2011 loppuun mennessä noin 140 kappaleeseen. Lisäksi projektivuosien aikana tehtiin yksi TV-juttu Suomen valtakunnallisen kanavan Aamu-televisiossa ja kaksi paikallista radiojuttua.

Aktiivisen tiedottamisen kautta pyrittiin lisäämään tietoisuutta aikuisten vaikeavammaisten osallistumisen mahdollisuuksista sekä lisäämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Artikkelien avulla kerrottiin toimintavälineiden merkityksestä aikuisten vaikeavammaisten koko elämään ja arkeen. Ilman näitä kuvia, juttuja ja kokemuksia ei toiminnan jatkuva kehittäminen olisi ollut mahdollista.

Kuva: Topi Ylä-Mononen

Aikuis-Malike-projektin tulokset on koottu yhteen *Sosiaalinen tilinpäätös* -julkaisuun. *Sosiaalisessa tilinpäätöksessä* tehtiin näkyväksi, miten aikuisten vaikeavammaisten henkilöiden osallistumisen mahdollisuudet ja osallistuminen ovat lisääntyneet **Aikuis-Malikeen** toiminnan avulla. Toiseksi *Sosiaalisessa tilinpäätöksessä* tuotiin näkyväksi, miten projektin yhteistyöverkostot olivat ottaneet käyttöön **Aikuis-Malikeen** ideat ja vinkit sekä taidon järjestää toimintaa jatkossa itsenäisesti.

Sosiaalinen tilinpäätös -julkaisussa **Aikuis-Malikeen** toimintaan osallistuneiden oma-kohtaiset kokemukset ovat merkittävässä osassa. Toimintaan osallistuneilla tarkoitetaan aikuisia vaikeavammaisia henkilöitä, heidän lähi-ihmisiään, työntekijöitä, ammattilaisia sekä monia projektin yhteistyökumppaneita. Osallistuneiden kokemuksia kerättiin haastatteluiden ja kyselyiden avulla. *Sosiaalisen tilinpäätöksen* tiedonkeruussa hyödynnettiin myös projektin toiminnan aikana kerättyä palautetta ja tilastoituja, mikä ei ole täysin menetelmän mukaista.

Projektin viimeisenä julkaisuna tuotettiin opas aikuisille soveltuvista toimintavälineistä. Oppaassa on esitelty **Aikuis-Malike**-projektin aikana testattuja aikuisille soveltuvia toimintavälineitä. Näitä toimintavälineitä on vuokrattavissa Tampereen Malike-keskuksesta. Oppaassa on välineiden esittelyjen lisäksi kommentoitu niiden soveltuvuutta aikuisille vaikeavammaisille henkilöille. Arvioiden pohjana ovat **Aikuis-Malike**-projektin aikana kerätyt käyttäjäkokemukset. Välineiden käyttäjien kokemuksia löytyy Malikeen kotisivuilta www.malike.fi *Kokemukset*-osiosta.

Projektin aikana työstettiin ja koottiin ohjeet helposti sovellettavien pelien pelaamiseen sekä tee se itse -ohjeet pelien tekemiseen. Ohjeet tehtiin yhteistyössä Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAA ry:n ja Soveltavan liikunnan apuvälinetoiminta SOLIA:n kanssa. Tulostettavat ohjeet löytyvät Malikeen kotisivuilta. Ohjeissa kerrotaan yleisesti pelien ideasta ja tavoitteesta, välineistä ja niiden hankintakeinoista, pelaajan avustamisesta sekä pelien sovellettavuudesta.

Kuva: Janne Ruotsalainen

Peliohjeiden tekemisen tavoitteena oli tuoda esiin osallistumisen mahdollisuuksia koti- ja asuinympäristössä.

Helposti sovellettaviin peleihin liittyi *Säpinää sisällä* -koulutus. Koulutus on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille, esimerkiksi vapaa-ajanohjaajille, liikunnanohjaajille tai henkilöille, jotka järjestävät toimintaa yhdistyksissä ja asuntoloissa tai kaipaavat uusia virikkeitä ja merkityksellistä tekemistä koti- ja asuinympäristöön.

Projekti käynnisti myös kortti- ja kalenterikampanjat, joiden avulla yksittäiset henkilöt ja yhteisöt ovat saaneet kerättyä varoja toimintavälineen hankintaan alueellisesti. Varainhankintakampanjat ovat juurtuneet osaksi Malike-toimintaa. Kampanjat ovat rohkaisseet ja aktivoineet sekä yksityisiä henkilöitä että yhteisöjä hankkimaan toimintavälineitä omiin tarpeisiinsa osallistumisen mahdollisuuksien lisäämiseksi. Kampanjoiden avulla myös yhteistyö ja verkostoituminen alueellisesti toimintavälineen hankkimiseksi ovat lisääntyneet.

Projektin arviointi

Aikuis-Malike-projekti on arvioinut toimintaansa käyttäen soveltaen sosiaalisen tilinpidon menetelmää. *Sosiaalinen tilinpito* (SoT) on menetelmä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten sekä tulosten mittaamiselle. Sosiaalinen tilinpito sisältää tietyn ajanjakson etukäteen määriteltyjen tavoitteiden säännöllistä seuranta. Tätä aikajaksoa kutsutaan tilikaudeksi. **Aikuis-Malike**-projekti on tarkastellut sosiaalisessa tilinpidossaan tavoitettaan aikavälillä 1.5.2007-31.7.2011 ja tämä on samalla projektin sosiaalisen tilinpidon tilikausi. Projekti tarkasteli tilinpidossaan tavoitettaan, onko **Aikuis-Malike** verkostoillaan lisännyt vaikeavammaisten henkilöiden osallistumisen mahdollisuuksia. Tilikauden tavoitteista saadut tulokset on koottu yhteen raportiksi, jota kutsutaan sosiaalisesti tilinpäätökseksi.

Sosiaalisen tilinpäätöksen mukaan projektin toiminnan ansioista aikuisten vaikeavammaisten henkilöiden osallistumisen mahdollisuuksia on lisätty.

Sosiaalisessa tilinpäätöksessä on käytetty materiaalina vaikeavammaisten henkilöiden itsensä ja projektin yhteistyöverkoston jäsenien haastatteluja. Näiden laadullisten arvioiden perusteella selviää, että projektin toiminta on saanut tunnustusta toiminnan kautta vaikeavammaisille henkilöille tulleille uusista kokemuksista, arkeen tulleista muutoksista ja ylipäänsä rohkeudesta kokeilla uusia asioita elämässä. Lisäksi kokemuksellisten retkien nähtiin rikkovan ennakkoluuloja ja vahvistavan aiemmin opittuja taitoja.

Työntekijät ovat saaneet projektin myötä omaan työhönsä uusia ideoita ja taitoja, uutta tietoa ja näkökulmaa. "Kaikki on mahdollista"-ajatusmallia sekä rohkeutta suunnitella välineiden käyttöä asiakkaiden kanssa on myös onnistuneesti levitetty projektin kautta.

Yleisesti **Aikuis-Malikeen** toiminta saa tunnustusta yksilöiden elämään, asenteisiin ja tietoisuuteen vaikuttamisesta, asiantuntijuudestaan sekä hyvästä suunnittelusta ja toiminnan turvallisuudesta.

Kuva: Topi Ylä-Mononen

Sosiaalisessa tilinpidossa käytettiin viittä määrällistä indikaattoria. Nämä olivat:

1. **Aikuis-Malikeen** tilaisuuksiin osallistuneiden aikuisten vaikeavammaisten määrä.
2. Välinevuokrausten kasvun määrä **Aikuis-Malike**-projektin toiminnan aikana.
3. Aikuisten vaikeavammaisten henkilöiden/ aikuisten vaikeavammaisten henkilöiden yhteisöjen hankkimien toimintavälineiden määrä.
4. **Aikuis-Malike**-projektin järjestämiin tapahtumien ja koulutusten toteuttamiseen osallistuneiden yhteistyötahojen määrä.
5. **Aikuis-Malike**-projektin vaikuttamisen määrä; projektin kohderyhmästä ja sen tilanteesta tiedottaminen sekä aihepiiriin liittyvän materiaalin valmistaminen (jutut lehdissä, radiossa, TV:ssä, tiedottaminen kotisivuilla ja sähköisen verkostopostin avulla, Liikkeelle-lehti ja dvd:t).

Projektin tuloksien ja hyvien käytäntöjen juurruttaminen

Aikuis-Malike-projektin tavoitteena oli juurruttaa tuotokset sekä Malikkeen toimintaan että sen yhteistyökumppaneiden toimintaan. Juurruttamisessa pyrittiin projektissa saatujen tulosten pysyvyyteen muun muassa sitouttamalla työntekijöitä uusiin toimintamalleihin. Projektin aikana esiin nousseita hyviä käytäntöjä ja tietoa levitettiin verkostoissa.

Juuruttaminen tapahtui tiiviissä yhteistyössä projektissa mukana olleiden yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien sekä Malikkeen kanssa. Tavoitteena oli, että Malikkeen toiminta ja vuokraamot voivat palvella kohderyhmää ikään katsomatta. Käyttäjät ovat tietoisia erilaisista toimintavälineistä ja valinnan mahdollisuudet omaan vapaa-ajan viettoon ovat lisääntyneet. Alan ammattilaiset osaavat ohjata ja kannustaa käyttäjiä arkiliikkumiseen erilaisia toimintavälineitä hyödyntäen ja toimintavälineet ovat saavutettavissa.

Kuva: Janne Ruotsalainen

Lisäksi kohderyhmän saavutettavissa on myös sekä valtakunnallisten tapahtumajärjestäjien tapahtumia että yhä useamman palvelualan yrittäjän tarjoamat palvelut.

Projektin aikana on toteutettu kokeilutoimintaa yhdessä alueellisten toimijoiden ja palvelualan yrittäjien kanssa. Kokeilutoiminnan avulla on siirretty projektin asiantuntemusta sekä samalla mahdollistettu uusien kokemusten ja osallistumisen mahdollisuuksien tarjoaminen aikuisille vaikeavammaisille henkilöille jatkossakin. Verkostomaisen toiminnan kautta rohkea tekemisen asenne on levinnyt vaikeavammaisiin henkilöihin, heidän lähi-ihmisiinsä ja muualle yhteiskuntaan.

Kertyneet tuotokset ja kokemukset on jaettu verkostoissa ja kotisivuilla. Aikuis-Malike on tehnyt laaja-alaista yhteistyötä vaikeavammaisten aikuisten ja heidän lähi-ihmisten kanssa sekä kansalaisjärjestöjen, yhdistyksien, oppilaitosten, työntekijöiden, palvelukeskusten, asumisyksiköiden ja yrittäjien kanssa. Näin projektin toiminnan kautta kertyneitä tuotoksia ja kokemuksia on saatu levitettyä laajalti.

Aikuis-Malike-projektin aikana haasteena on ollut hankkeen tavoitteen mukaisen toiminnan rajaaminen resursseja vastaaviksi. Toiminnalla on ollut laaja kohderyhmä, valtakunnallinen toiminta-alue ja suuri kysyntä. Kelan tilastojen mukaan vuonna 2010 aikuisia Kelan vammaistuen saajia oli 10 433 henkilöä. Projektin henkilöstöresurssi, eli kaksi työntekijää, oli riittämätön suhteessa aikuisten vaikeavammaisten määrään. Projektin aikana on luotu mallit ja työkalut aikuisten vaikeavammaisten osallistumisen mahdollisuuksien lisäämiseksi. Mallin ja työmenetelmien ylläpitäminen, verkostojen tukeminen sekä toiminnan järjestäminen ja kehittäminen edellyttävät jatkossakin henkilöstöresursseja.